

Till Skolverket
remiss.oversynkomvux@skolverket.se

Dnr: 2024:253

Remissvar avseende Föreskrifter om ändring i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:18) om kursplaner för kommunal vuxenutbildning på grundläggande samt Föreskrifter om ändring i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:19) om kursplaner för kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på grundläggande nivå.

Föreskrifter om ändring i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:18) om kursplaner för kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå

Allmänt

Kunskap om nationella minoriteter som en del i kursers betygskriterier

De fem nationella minoriteterna utgör tillsammans cirka 10% av Sveriges befolkning och är en del av Sveriges kulturarv. Svenska Tornedalingars Riksförbund – Tornionlaaksolaiset anser att kunskaper om de nationella minoriteterna, inklusive den meänkielitalande minoriteten tornedalingar, kväner och lantalaiset ska prioriteras och värdesättas. Vi vill se kunskapskrav om nationella minoriteter som en del i betygskriterierna för samtliga kurser där kunskaper om de nationella minoritetsgrupperna behandlas i det centrala innehållet.

Benämning av vår minoritet

Vår minoritet har getts namnet Tornedalingar från staten. Minoriteten har dock ur ett historiskt perspektiv levt och verkat i hela Nordkalotten, inom ett område långt mycket större än enbart Torne älvdal. På grund av dessa omständigheter är det många inom minoritetsgruppen som motsätter sig namnet och i stället använder beteckningen kvän eller lantalainen. STR-T är i en namnbytesprocess där målet är ett mer inkluderande namn var också kväner och lantalaiset uttryckligen ingår.

Den statliga sannings och försoningskommissionen för tornedalingar, kväner och lantalaiset inkluderar samtliga benämningar redan i namnet. Kommissionen föreslår också i sitt slutbetänkande, SOU 2023:68, att regeringen bör erkänna samtliga tre grupper som en nationell minoritet.

På grund av dessa orsaker vill STR-T att också Skolverket i sina läroplaner benämner minoriteten som "tornedalingar, kväner och lantalaistet".

Tydlighet i begreppsanvändning

Samtliga nationella minoriteter har samma lagstadgade skydd. Det bör inte blandas med begreppet urfolk. Då termen används i kursplaner behöver det också bearbetas från olika perspektiv, vad innebär det att vara ett urfolk och vilka de kriterier som ILO169 använder för att definiera ett urfolk.

STR-T har den 19 oktober 2023 lämnat in till regeringen ett krav på erkännande av tornedalingar, kväner och lantalaiset som urfolk med hänvisning till bland annat de kriterier som folkgruppen uppfyller. Kravet på urfolksstatus stöds av Kvenlandsförbundet. Därför anser STR-T att det är av vikt att båda begreppen med tydlighet behandlas separat i kursplaner.

Synpunkter kring enskilda kurser

Kurs: Grundläggande kurs i samhällsorienterande ämnen (inledande kurs). Kurskod: VGRSOA1

Kursen syftar till att skapa en helhetsbild av samhällsfrågor och strukturer i samhället, som historiska, demokratiska, rättsliga och religiösa. Kursen ämnar skapa förståelse för hur religiösa traditioner i Sverige påverkat samhället. Svenska Tornedalingars Riksförbund - Tornionlaaksolaiset anser att det är av vikt att behandla de nationella minoriteternas religioner och religiösa föreställningar. För vår minoritet tornedalingar, kväner och lantalaiset har exempelvis laestadianismen haft en stor inverkan på värderingar, språkbevarande och kultur.

Kursen syftar också till att skapa förståelse för demokratiska processer, principer och värden. Elever ska stimuleras i sitt engagemang för samhällsfrågor samt reflektera kring ens egna del i ett demokratiskt samhälle. STR-T anser att kännedom om samtliga minoriteters organisationer och arbetssätt behöver behandlas som en del av kursen, för att skapa förståelse för demokratiska processer och bidra till engagemang. Kunskap om organisationers uppbyggnad och påverkansarbete samt kännedom om hur kommunikationen mellan minoritetsorganisationer och regering och myndigheter är organiserad bör inkluderas.

Kurs: Grundläggande kurs i samhällsorienterande ämnen (fortsättningskurs) Kurskod: VGRSOB1

Kursen syftar till att skapa breddad kunskap om samhället samt förhöjd tilltro till ens egna möjlighet att delta aktivt i samhällslivet. Fortsättningskursen syftar också till att utveckla förståelse för demokratiska processer, mänskliga rättigheter, principer och värden. Utifrån kursens syfte och centrala innehåll vill STR-T se ett tillägg där kunskap om de nationella minoriteterna läggs till, deras möjligheter och förutsättningar i samhället samt samhällsfrågor som berör de nationella minoriteterna.

Kursen syftar vidare till att utveckla kunskaper om religiösa föreställningar i Sverige och världen samt bygga en förståelse för hur religiösa föreställningar påverkat det svenska samhället och våra värderingar. STR-T anser att fortsättningskursen i

samhällsorienterade ämnen, liksom den inledande kursen, saknar ett minoritetsperspektiv som berör livsåskådningar, religiösa praktiker och traditioner hos de nationella minoriteterna.

Kurs: Historia Kurskod: VGRAHIS1

Kursen syftar till att utveckla historisk bildning och medvetenhet. Kursen ska ge möjlighet för elever att skapa en kronologisk förståelse för samhällets framväxt och insikter i hur historia kan användas i olika kontexter. Kursen ska också ge förutsättningar att värdera historiska källor. Kunskap om vår minoritet, tornedalingar, kväner och lantalaisets historia är idag låg i samhället, ändå finns det dokumentation och nu även forskning som inkluderar vår minoritet och som visar att vi levat och verkat inom Sveriges nuvarande gränser åtminstone sedan 800-talet. Det är viktigt att utrymmet i kursplanen fördelas likvärdigt mellan samtliga nationella minoriteter och att en gruppens historia inte framhävs över någon annans. Samtliga minoritetsgrupper omfattas av samma lagstiftade skydd, vilket bör avspeglas i det centrala innehållet. Av ovanstående anledningar anser STR-T att stycket *"Historiska perspektiv på urfolket samernas och de övriga nationella minoriteternas situation i Sverige"* ur det centrala innehållet behöver omformuleras. Formuleringen skapar även möjlighet för flera tolkningar och är tvetydig. STR-T föreslår i stället formuleringen "Historiska perspektiv på de nationella minoriteternas situation i Sverige genom olika tider."

Kurs: Religionskunskap Kurskod: VGRRELI

Kursen syftar till utvecklade kunskaper om livsåskådningar och religioner. Kursen ska ge förståelse för hur religion kan påverka människors identitet, samhällen och hur det svenska samhället influerats av kristna traditioner. Kursen syftar även till att ge elever en djupare förståelse för det egna och andras sätt att leva och tänka. Samtliga nationella minoriteter har egna religiösa praktiker och föreställningar som influerat samhällen i Sverige, exempelvis har som nämnts den kristna laestadianismen haft stor inverkan på vår minoritets kultur, värderingar, språkbevarande och identitet. STR-T anser att kursplanens centrala innehåll explicit behöver inkludera de nationella minoriteternas religiösa åskådningar och traditioner.

Kurs: Samhällskunskap Kurskod: VGRSAM1

Kursen syftar till att skapa förståelse för demokrati, demokratiska arbetsätt och processer samt mänskliga rättigheter. Kursen syftar till att stimulera elever att engagera sig, pröva ställningstaganden och medverka i diskussioner om olika samhällsfrågor. STR-T vill därför se att det i kursplanen ingår en fördjupning av kunskaper om de nationella minoriteternas lagstadgade skydd och rättigheter. Information om förvaltningskommunernas skyldigheter gentemot nationella minoriteter och om det utökade skydd som nationella minoriteter har inom förvaltningskommuner bör inkluderas samt granska hur dessa frågor hanteras inom den egna kommunen. Kursplanen bör också inkludera kunskap om nationella minoriteters lagstadgade skydd

i regeringsform samt internationella överenskommelser så som FN-konventionen och ramkonventionen för skydd av nationella minoriteter.

STR-T anser vidare att samhällsfrågor och mänskliga rättigheter ska granskas utifrån ett nationellt minoritetsperspektiv. Vår minoritet tornedalingar, kväner och lantalaiset är exempelvis den minst kända nationella minoriteten i Sverige idag och möter ett osynliggörande och således även diskriminering. Även kännedom om de nationella minoriteternas organisationer behöver ingå som en del av kursens centrala innehåll. Kunskap om minoritetsorganisationers arbetssätt ger verktyg för att förstå det demokratiska systemet och stimulera elever att engagera sig i samhällsfrågor.

Föreskrifter om ändring i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:19) om kursplaner för kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på grundläggande nivå;

Synpunkter kring enskilda kurser

Kurs: Samhällskunskap Kurskod: VGRASAM1

Det centrala innehållet anger att kursen ska behandla ”*De nationella minoriteterna judar, romer, urfolket samerna, sverigefinnar och tornedalingar*”. STR-T föreslår att den kunskap som bygger på de delar som behandlats i kursens centrala innehåll, också ska ligga till grund för betygskriterierna. Kunskap och kännedom om de nationella minoritetsgrupperna ska prioriteras.

Kurs: Historia Kurskod: VGRAHIS1

De nationella minoriteterna har under lång tid levt och verkat inom Sveriges nuvarande gränser. Som en del av Sveriges historia och kulturarv är det av vikt att kursen också behandlar de nationella minoriteternas historia. Ungefär var tionde person beräknas tillhöra en av de nationella minoriteterna och för dem är kunskap kring den egna historien av särskild vikt för att förstå händelser som format den tid vi nu lever i och skapa uppfattningar om framtiden. STR-T anser att kunskap om de nationella minoriteternas historia ska ingå i kursens centrala innehåll.

Kurs: Religionskunskap Kurskod: VGRAREL1

Kursen syftar till att skapa nyfikenhet för religioner och kunskap kring hur kristna traditioner format det svenska samhället. Det centrala innehållet uttrycker ”*kunskaper om religioner i det svenska samhället förr och nu*”. STR-T anser att också de nationella minoriteternas religioner och kristna traditioner explicit ska ingå som en del i kursplanen.

Svenska Tornedalingars Riksförbund
Tornionlaaksolaiset

Övergripande kommentarer

STR-T ser det som viktigt med likvärdigt utrymme i ämnesplanen för samtliga minoriteter. Fördelningen måste vara balanserad för att spegla de nationella minoriteternas likvärdighet i det lagstadgade skydd för nationella minoriteter som samtliga omfattas av.

Remissvaret har beretts av Nina Kostet och Mervi Erkheikki.

Vice ordförande Svenska Tornedalingars Riksförbund-Tornionlaaksolaiset
Terje Raattamaa

Svenska Tornedalingars Riksförbund-Tornionlaaksolaiset
Tornedalsvägen 13, 984 31 Pajala

Tel: 073 735 40 91
Org.nr: 897600-3569
Bg: 669-2230

info@str-t.com
www.str-t.com
www.facebook.com/tornionlaaksolaiset